

Doc. Dr.
Volkan Demir

Galatasaray Üniversitesi
Muhasebe - Finansman
Anabilim Dalı Öğretim
Üyesi / İktisat
Araştırma ve Uygulama
Merkezi Müdürü
vdemir@gsu.edu.tr

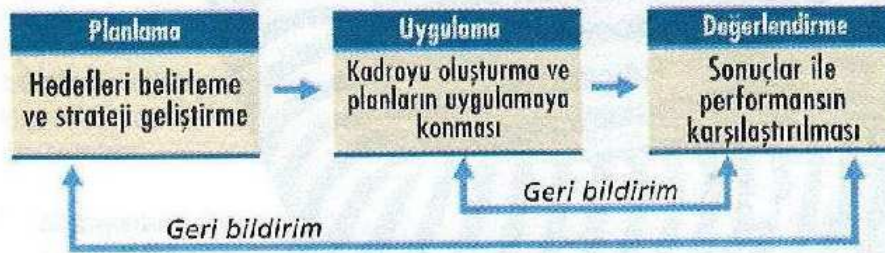

Büyüyen KOBİ'lerde uluslararası vergi planlaması

Vergi planlaması; kısaca, şirketlerin vergi mevzuatına uyarak vergisel yüklerini en aza indirmeleri olarak tanımlanabilmektedir. Başka bir ifadeyle, şirketler vergi yüklerini gözeterek mevzuat hükümlerinin sağladığı avantajlardan ve boşluklardan azami olarak yararlanarak vergi planlaması yapabilmektedir. Uluslararası rekabetin olduğu bir ticari yaşamda, karlarını ve maliyetlerini yönetmeye çalışan şirketler için vergi planlaması önem arz etmektedir. Bu ay ki yazımda büyüyen KOBİ'lerin özellikle uluslararası ticaretle birlikte karlarını ve vergilerini planlama yöntemlerini özetlemeye çalışacağım.

Genel olarak bir vergi planlaması üç temel aşamadan oluşmaktadır (Amadasun & Igbinsosa, 2011, s. 51).

1. Vergileme programının planlanması,
2. Planlamanın uygulanması,
3. Sonuçların değerlendirilmesidir.

Vergi planlaması, temel olarak üç temel yöntem ile yapılmaktadır. Bu yöntemlerden ilki 'vergi öteleme'sidir. Vergi öteleme, ödenecek olan verginin vergi planlaması araçları kullanı-

arak daha sonraki dönemlere aktarılmasıdır. Bu sayede işletmeler, ödenecek olan kaynağın zaman değerinden yararlanabilmektedirler. İkinci yöntem ise, 'vergiden kaçınma'dır. Vergiden kaçınmada, işletmeler vergi planlaması araçlarını kullanarak vergi yüklerini en aza indirebilmektedirler. Üçüncü ve son yöntem ise 'vergi yakınsaması'dır. Bu yöntem özellikle ilk kuruluş aşamasında başvuru olan bir yöntemdir.

Uluslararası bazda kullanımına en çok rastlanan vergi planlaması yöntemleri şunlardır:

Borç Dağılımı: Grup şirketleri borçlanmalarını yaparken borçlanılan firmanın özellikle kurumlar vergisi yükü az bir firma olmasına dikkat etmesi bu yöntemin asıl amacını teşkil etmektedir. Karlı grup şirketi borçlanmasını kurumlar vergisini daha düşük olduğu bir yurtdışı grup şirketinden ya da zarar eden grup şirketinden yaparak vergi-

den kaçınma ya da vergiyi öteleme yöntemlerini uygulamış olur. Söz konusu uygulamada örtülü sermaye ve kontrol edilen yabancı kurum kazancı gibi önleme müesseseleri Türk Vergi

Mevzuatı açısından sınır teşkil etmektedir.

Transfer Fiyatlandırması: Grup şirketleri arasında satılan mal ve hizmetlerin fiyatlandırması vergi planlama aracı olarak kullanılmaktadır. Ancak, söz konusu mal ve hizmet alış ve satışları ilişkili olmayan firmalara yapıldığı farklılık arz etmesi durumunda vergisel açıdan eleştiriyi de beraberinde getirecektir. OECD transfer fiyatlandırması ile ilgili sürekli yayınlar yapmakta ve bu durumun önüne geçmeye çalışılmaktadır.

Yeniden Yapılandırma: Son yıllarda özellikle işçilik ve diğer maliyet kalemlerinin daha ucuz olması sebebiyle firmalar üretimlerini Uzakdoğu ülkelerine kaydırmaktadırlar. Üretimin ve satışın farklı ülkelerde yapılması bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Anlaşma Alışverişi: Uluslararası vergi literatüründe 'anlaşma alışverişi' (treaty shopping) olarak adlandırılan ikili vergi anlaşmalarının kullanılması, vergi anlaşmasına taraf olmayan üçüncü ülke mukimi şirket veya kişilerin söz konusu anlaşma hükümlerinden faydalanmak için anlaşma ülkelerinin birinde 'aktarma' (conduit) şirketi kurması ve bu yolla kendisine vergi avantajı sağlamasıdır (Yılmaz, 2007, s. 181). Bu yöntem ile ikili anlaşmanın tarafı olmayan mükellef söz konusu anlaşmadan yararlanma imkanı elde etmektedir.

Pergel Stratejisi: Vergisel anlamda straddle (pergel) aynı kıymet üzerinden alınan denkleştirici pozisyonlar

olarak tanımlanabilir. Buradaki incelik birbirine bağlı iki pozisyonun birisinden kar diğerinden zarar edilirken toplamda çok az veya hiç zarar edilmesidir (Tavuz, 2011, s. 38-50).

Elektronik Ticaret: 21'inci yüzyıl, elektronik çağı olarak nitelendirilecek bir yüzyıl olmaktadır. Özellikle internet, sosyal hayatta olduğu kadar ticari hayatta da önemli gelişmelerin olmasını sağlamıştır. İnternet, ticaret hayatta önemli kolaylıklar sağlamanın yanı sıra vergi planlaması aracı olarak da kullanılabilir. Söz konusu durum vergi incelemelerinde eleştiri konusu olabilmekte ve hala gelişmiş ülkeler için de çözülmemiş bir problem olmaya devam etmektedir.

Kaldıraçlı Alım: Kaldıraçlı şirket alımları, Özel Sermaye Fonları'nın (Private Equity Fund) özellikle gelişmekte olan ülkelerde kullandıkları bir yöntemdir. Söz konusu yöntemde, fonlar gelişmekte olan ülkelerdeki büyüme potansiyeli yüksek işletmelerin kurumsallaşmasına yardımcı olacak yüksek tutarlı borç sağlamaktadırlar. Bu borç karşılığında bir ortaklık da alan fon, söz konusu işletmenin yönetimi-

ni elde etmesi için gerekli finansal kaynağı vermiş olduğu borcun faizleri ile sağlamaktadır. Ortalama 5 yıllık bir süre için yatırım yapan fon; ülkenin büyümesi, işletmenin kurumsallaşması ve borcunu ödemek için atıl kapasitesinden kurtularak kurumsal bir yapıya kavuşması sonucunda şirketin hisse değerini oldukça artırmaktadır. Yatırımı tamamlanan fon, hisselerini yüksek değerlerden satarak hisse satış kazancı elde etmekte ve bu süreçte hedef firmanın faiz ödemelerini gider yazması ile kurumlar vergisi açısından da bir avantaj elde etmektedir. Daha çok uluslararası fonların kullanmış olduğu bir yöntem olarak dikkat çekmektedir.

SONUÇ

Elbette vergi planlaması yöntemleri yukarıda açıklamaya çalıştıklarımla sınırlı değildir. Ülkeler bazında; ulusal ve uluslararası vergi planlama yöntemleri çok fazladır. Ancak yukarıda kısaca bahsettiğim yöntemler OECD ülkelerinde de tartışılmakta ve çözüm bulunmaya çalışılmaktadır. Vergi planlamasında temel kuralın vergi kaçırma olmadığı unutulmama-

lıdır. Ülkemiz mevzuatı dahil birçok ülkede; büyüyen, yatırım yapan, istihdam sağlayan, ülke ekonomisine katkı sağlayan işletmelere; bölgesel, sektörel ve bazı özel konularda teşvik uygulamaları ve vergisel kolaylıklar mevcuttur. Büyüyen KOBİ'lerin vergi planlamalarını yaparken bu durumları göz önünde bulundurmalarında fayda bulunmaktadır.

Kaynaklar

- Amadasun, A. B., & Iğbinoğlu, S. O. (2011). Strategies For Effective Tax Planning. Franklin Business & Law Journal, Issues 2, Sayfa 51-64.
- Demir, V.; Gökçen, H.B. (2013). Stratejik Yönetime Muhasebesi ve Vergi Planlaması İlişkisi: Vergi Planlamasına Dayalı Maliyetleme (VPDM) ,Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Cilt:13, Sayı:41, Sayfa: 17-32.
- Tavuz, A. (2011). Straddle Stratejisi ve Vergisel Boyutu. Vergi Dünyası, Nisan, Sayı 356, Sayfa.38-50.
- Yılmaz, C. A. (2007). Vergi Planlaması Türk Vergi Mevzuatı ve Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları Kapsamında Değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Mali Hukuk ABD, Yüksek Lisans Tezi.